

BalticWaters2030 kommenterar kommissionens förslag till fiskekvoter

Debatten om fisket i Östersjön har fortsatt under sommaren, företrädare för flera partier har skrivit debattartiklar och tagit initiativ i riksdagen. Den största möjligheten att påverka och skydda fisken i Östersjön är ministerrådets beslut om kvoter för 2022 som fattas i oktober. Kommissionen har lagt fram sitt förslag och under tiden fram till rådets beslut måste Sverige vara pådrivande i förhandlingarna.

Kommissionens förslag

Inför beslut av ministerrådet i oktober förhandlas nu [kommissionens nya förslag](#) till kvoter, och kommissionen uppmanar till beslutsamma åtgärder för att skydda de hotade bestånden i Östersjön. Med anledning av sillbeståndens svaga utveckling i centrala Östersjön föreslås en minskad kvot jämfört med förra året, men kvoten är fortfarande hög i förhållande till de senaste decennierna.

För alla bestånd ligger råden nära förra årets beslutade kvoter, förutom för sill i Rigabukten som höjs med 21 procent. Kommissionen föreslår lägre kvoter för rödspätta och skarpsill än de vetenskapligt beräknade maximala uttagen, då fiske på dessa arter kan påverka nödvändig återhämtning för andra bestånd. Kvoterna bibehålls därför för skarpsill som är en viktig bytesart för den kollapsade torsken, och för rödspätta där torsken är en vanlig bifångst.

Tabell 1: Översikt över ändringar av de totala tillåtna fångstmängderna (TAC) 2021-2022 (i ton, förutom lax som anges i antal fiskar)

	2021	2022	Ices Fmsy
Bestånd och Ices-fiskezon; Ices-delområde	Överenskommelse i rådet (i ton och i procentuell ändring i förhållande till TAC 2020)	Kommissionens förslag (i ton och i procentuell ändring i förhållande till TAC 2021)	
Västlig torsk 22–24	4 000 (+ 5 %)		Råd i september
Östlig torsk 25–32	595 (-70 %)	595 (0 %)	0 ton
Sill/strömming i västra Östersjön 22–24	1 575 (-50 %)		0 ton
Sill/strömming i Bottniska viken 30–31	117 485 (+81 %)	111 345 (-5 %)	111 345
Sill/strömming i Rigabukten 28.1	39 446 (+15 %)	47 697 (+21 %)	44 945
Sill/strömming i centrala Östersjön 25–27, 28.2, 29, 32	97 551 (-36 %)	44 709 (-54 %)	71 939
Skarpsill 22–32	222 958 (+6 %)	222 958 (0 %)	291 745
Rödspätta 22–32	7 240 (+5 %)	7 240 (0 %)	8821 + 3956
Lax i Egentliga Östersjön 22–31	94 496 st (+9 %)		Råd i september
Lax i Finska viken 32	8 883 st (-8 %)		Råd i september

BalticWaters2030 kommentarer - "föreslagna kvotminskningar är små i relation till de senaste årens ökningar"

Att kommissionen tagit hänsyn till arternas samspel är ett stort steg framåt, men det finns fler viktiga steg att ta. I slutet av maj publicerade Internationella Havsforskningsrådet (ICES) sina råd för fisket i Östersjön, och fisketrycket på sill och strömming är enligt ICES för högt för fjärde året i rad, över MSY (maximal hållbar avkastning) och högre än förvaltningsplanen. För andra året i rad ligger sillbeståndet under de gränsvärden som gäller för att en återväxt ska vara möjlig. De vetenskapliga råden bör alltid tas med försiktighet då siffrorna är osäkra. Det gäller särskilt då [bestånden i Östersjön har visat sig vara kraftigt överskattade](#) de senaste åren.

Minskningarna för sill och strömming som nu föreslås är små i relation till de senaste årens ökningar, och det finns grund för ökad försiktighet. Mängden lekmogen sill i centrala Östersjön har minskat med nära 80 procent sedan 1970-talet och arten visar tecken på stress och överfiske. Likt torsken innan kollapsen har sillen blivit magrare, växer långsammare och blir könsmogen tidigare. Sillen har en central roll i ekosystemet, som bland annat föda åt större fisk, fåglar och däggdjur. En kollaps av sillen kan bli en potentiellt oåterkallelig miljökatastrof.

För att inte hota beståndets överlevnad borde kvoterna sättas med beaktande av försiktighetsprincipen, till exempel föreslår [Östersjöcentrum en nivå på 50 procent under MSY](#). Ministerrådet har ofta förhandlat upp kvoterna över de vetenskapliga rekommendationerna, och BalticWaters2030 hoppas att Sverige nu arbetar för det motsatta.

Det behövs långsiktig förändring

Kvotförslagen för sill och strömming i Bottniska viken sätter också fokus på en av bristerna i EU:s fiskeripolitik. I dag tar inte de vetenskapliga råden hänsyn till en fiskpopulations åldersfördelning eller storlek, trots att det är ett kriterium i havsmiljödirektivet sedan 2008. Frågan om beståndens sammansättning efterfrågas i dag inte av EU, och hanteras därför inte av ICES i den löpande vetenskapliga rådgivningen. Detta är något som Sverige långsiktigt måste arbeta för att förändra.

Bristen på större fisk skapar också stora problem för det svenska kustfisket, då sill och strömming måste vara av en viss storlek för att säljas som matfisk. Bland annat [vittnar kustfiskare i norra Sverige](#) om att de fångat en tiondel av förväntad fångst, med strömmingsbrist i affärerna och hot om nedläggning för salterier som resultat. Om ministerrådet antar kommissionens förslag riskeras såväl ekosystem som kustfiske.

För att skydda sill och strömming, kustfiske, marin turism och Östersjöns miljö borde Sverige arbeta målinriktat för att ministerrådet sätter kvoterna lägre än de vetenskapliga gränserna. När Östersjötorsken hotades tog det för lång tid innan politikerna reagerade, vilket resulterade i att beståndet kollapsade. Nu får inte åtgärderna komma för sent. Det är under denna period som den svenska regeringen kan bidra till kloka beslut, för även om kommissionens förslag ligger nära de vetenskapliga rekommendationerna, utgör råden risker.

Det kan Sverige göra nu:

- **Verka för att kvoterna sätts långt under de vetenskapliga råden**

För att täcka upp för vetenskaplig osäkerhet anser forskare från Stockholms universitet att kvoterna bör sättas [50 procent lägre än ICES vetenskapliga råd](#), vilket samtidigt skulle kunna gynna kustfisket.

Sverige har möjlighet att arbeta för sänkta kvoter på sill och strömming i Östersjön, och samla stöd för detta bland övriga Östersjöländer. Sverige och Finland agerade i sista minuten för att stoppa torskfisket. Nu krävs beslutsamhet för att stoppa den negativa utvecklingen för sill och strömming i Östersjön.

- **Flytta ut trålgränsen till 12 sjömil**

Det storskaliga fisket bedrivs allt närmare kusten, vilket lett till påtagligt mindre fångster för kustfisket. Att flytta ut trålgränsen från 4 till 12 sjömil kan enligt forskare göra stor skillnad för sillens och strömmingens förmåga till reproduktion och tillväxt. Ändå har det [svenska industrifisket tillåtit öka med hela 70 procent de senaste fem åren, samtidigt som industrifisket nära kusten har ökat avsevärt](#). Det ger stora konsekvenser för de kustlevande djur som har sillen och strömmingen som föda. Sverige har full möjlighet att flytta ut trålgränsen till 12 sjömil, vilket vi beskriver i [Östersjöbrief 31](#).

- **Snabba på nationella processer**

Agera direkt baserat på kunskapen som redan finns, och påskynda de kunskapshöjande uppdragen som Havs- och Vattenmyndigheten påbörjat.

Det kan Sverige göra på lång sikt:

- **Verka för fiske med passiva redskap i hela Östersjön**

Den gemensamma fiskeripolitiken har visat sig fungera dåligt i Östersjön. Fiskeripolitiken är anpassad till större hav, som kan tåla större fiskeflottor. Östersjön är ett innanhav med färre arter, som dessutom är anpassade till den unika miljön. Problemet för sill och strömming är ett tydligt exempel.

Avgörande för ett bestånds livskraft är inte bara den totala mängden fiskar, biomassa, utan också ålders- och storleksfördelning och tillväxttakt. Att tillåta industrifiske vid sidan av småskaligt kustfiske förstärker problemen eftersom industrifiskets fångster mals till fiskmjöl där storlek och kvalitet inte spelar någon roll.

Genom att bara tillåta fiske med passiva redskap i Östersjön kan många av problemen hanteras, och bestånden ges en chans att återhämta sig.

Regeringen eller ansvarig myndighet bör därför skriva till Kommissionen med en begäran att de förändrar kriterierna för förvaltningen av Östersjöns fiske så att det tar hänsyn till Östersjöns speciella förhållanden och [den artmångfald som idag passerar obeaktad](#).

- **Arbeta för stöd från fler Östersjöländer**

Driv dessa punkter även inom ramen för BALTFISH, för att samla Östersjöländerna runt nödvändiga åtgärder. Den gemensamma fiskeripolitiken uppmuntrar regionalisering, att länderna runt Östersjön själva ska komma överens om fisket.

Bakgrund

Historiskt har politiken misslyckats med att skydda Östersjöns fiskarter

För några år sedan kom rapporter om ”slipstorskar”, med oerhört små och smala torskar, trots att beståndet till antalet verkade vara stort. Snart därefter kollapsade torsken i Östersjön och fisket stoppades helt. Nu kommer liknande rapporter om sillen.

Det är ingen nyhet att det storskaliga fisket skapar omfattande miljöproblem i Östersjön. Fokus i debatten har varit på en art i taget, som torsken, ålen eller laxen. Nu hotas även sillen, som riskerar att gå samma öde till mötes som torsken.

Fiskeripolitiken har gång på gång misslyckats med att skydda Östersjöns fisk. Flera arter är nu i akut kris, trots den mycket omfattande byråkrati och beslutsprocess som föregår varje beslut om fiskekvoter.

Havs- och vattenmyndigheten har påbörjat analysen av ett antal åtgärder för att skydda sill och strömming i skärgården, men det finns skäl att påskynda dessa analyser. De bör inte komma i vägen för nödvändiga, snabba beslut.

Vid sidan av de beslut som vi föreslår nedan anser vi att regeringen bör ta initiativ för att i grunden förändra hur fisket i Östersjön bedrivs, bland annat genom att vända sig till Kommissionen och ICES. I [Östersjöbrief 32](#) beskriver vi utförligt ICES rekommendationer för sillkvoterna för nästa år. Fler kommentarer finns samlade av havet.nu.

Tunga skäl att begränsa sillfisket

1. Sillen i Östersjön delas upp i fyra olika bestånd. Forskning visar att Östersjösillen består av betydligt fler populationer med genetiska skillnader, vilket vi skrev om i [Östersjöbrief 29](#). [Forskare verksamma vid Stockholms universitet](#) framhåller att just detta är ett skäl för att minska de årliga kvoterna både i centrala Östersjön och Bottniska viken.
2. Det finns många sillar i Bottniska viken, men de som fiskar kustnära för att sälja fisken som humanföda märker att [de stora fiskarna saknas](#). Avsaknad av stora fiskar påverkar inte det storskaliga fisket där allt mals till fiskmjöl.
3. Sillen är i dåligt biologiskt skick. Arten visar en svag tillväxt, sen könsmognad och hög dödlighet, vilket vi skrev mer om i [Östersjöbrief 30](#).
4. Den [inhemska forskaropinionen](#) går emot ICES råd och argumenterar för lägre kvoter och begränsningar av fisket.
5. Den nu tillämpade förvaltningsmodellen för sill ledde till kollaps för torsken i Östersjön.
6. Ekonomiskt förlorar samhället hundratals miljoner varje år på industrifisket, vilket går att läsa mer om i [Östersjöbrief 33](#).

Källor och fördjupning

Östersjöbriefs från BalticWaters2030:

- [Olika populationer och genetiska skillnader](#)
- [Sillbeståndets utveckling i Östersjön](#)
- [Fullt möjligt att flytta ut trålgränsen](#)
- [Om ICES rekommendationer](#)

Övrigt:

- [Kommentarer till ICES råd](#)
- [Östersjöcentrums policybrief om kustnära fiske](#)
- [BalticWaters2030 FAQ om sill och strömming](#)
- [SLU Aquas FAQ om sill och strömming](#)
- [Östersjöcentrum: 50% buffert i TAC-beslut](#)

För ytterligare information, kontakta:

Konrad Stralka, BalticWaters2030 konrad.stralka@balticwaters2030.org

Beatrice Rindevall, BalticWaters2030 beatrice.rindevall@balticwaters2030.org